

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Konusunda Rec(2002) 10 Sayılı Tavsiye Kararı

(Bakanlar Komitesince Bakan Vekillerinin 18 Eylül 2002 tarihli 808.toplantısında kabul edilmiştir)

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Yasasının 15.b. maddesinin hükümleri uyarınca;

Adli yargıya alternatif oluşturan ihtilaf çözme yollarının geliştirilmesini memnuniyetle karşılayarak ve böyle yolların kullanımı halinde teminatlar sağlayan kuralların arzu edilir olduğunu kabul ederek;

Her yargı alanının kendine has özellikleri olduğunu göz ardı etmeden, ihtilafları çözme yöntemlerini iyilestirmeye yönelik çabaları sürdürmenin gerekli olduğunu vurgulayarak;

Bir “arabulucunun”, taraflara, uyuşmazlık konusu olan meseleler üzerinde görüşmeleri ve kendi ortak kararlarına varmaları konusunda yardımcı olduğu bir süreç olan arabuluculuk için belirli kurallar koymanın faydalarına inanarak;

Uygun durumlarda, medeni hukuk meselelerinde arabuluculuğun faydalarını kabul ederek;

Hukukun diğer dallarında arabuluculuğu düzenleme ihtiyacının farkında olarak;

Aile arabuluculuğu ile ilgili Tavsiye Kararı No. R (98)1’i, cezai meselelerde arabuluculuk ile ilgili Tavsiye Kararı No. R(99)19’u ve idari makamlar ile özel taraflar arasındaki uyuşmazlıkların yargı yoluyla çözümlenmesine alternatifler ile ilgili Tavsiye Kararı Rec(2001)9’u ve Avrupa Konseyi sathında ve ulusal seviyede yürütülen diğer faaliyetlerin ve araştırmaların sonuçlarını gözönüne alarak;

Özellikle, Avrupa Adalet Bakanları tarafından, 8-9 Haziran 2000 tarihinde Londra’da düzenlenen 23. Konferans’ta kabul edilen “21.Yüzyılda adaletin dağıtılması” ile ilgili 1 No.lu kararı ve özellikle Avrupa Adalet Bakanlarının, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesini, Avrupa Birliği ile işbirliği halinde, uygun olan durumlarda, mahkeme dışı ihtilaf çözümü süreçlerinin kullanılmasını teşvik eden bir çalışma programını hazırlamaya davet etmesini gözönüne alarak;

Arabuluculuğun teşvik edilmesinde mahkemelerin rolünün öneminin farkında olarak;

Arabuluculuğun, mahkemelerin iş yükünün ve ihtilafların azalmasına yardımcı olmasına rağmen; etkili, adil ve kolaylıkla erişilebilen bir adli sistemin yerine geçemeyeceğini belirterek:

A. Üye devletlerin hükümetlerine:

- i. Uygun olduğunda, medeni hukuk meselelerinde arabuluculuğun kullanımını kolaylaştırmalarını;
- ii. Aşağıda belirtilen “Medeni hukuk meselelerinde arabuluculuk ile ilgili yol gösterici ilkeler”in tedricen uygulanması için gerekli gördükleri tüm tedbirleri, duruma göre, almalarını veya takviye etmelerini tavsiye eder.

Medeni Hukuk meselelerinde arabuluculuk ile ilgili yol gösterici ilkeler

I. Arabuluculuğun tanımı

Bu Tavsiye Kararı’nda, “arabuluculuk”, tarafların, bir veya daha fazla arabulucunun yardımı ile, bir anlaşmaya varmak için ihtilaf konusu meseleler üzerinde görüşme yaptıkları bir ihtilaf çözüm sürecini ifade eder.

II. Uygulamanın kapsamı

Bu Tavsiye Kararı, medeni hukuk meseleleri için geçerlidir. Bu Tavsiye Kararı'nda, "medeni hukuk meseleleri"; ticaret hukuku, tüketici hukuku ve is hukuku kaynaklı meseleler de dahil olmak üzere medeni haklar ve yükümlülüklerle ilgili meseleleri ifade eder. Ğdare hukuku ve ceza hukuku meseleleri kapsam dışındadır. Bu Tavsiye Kararı, aile arabuluculuğu ile ilgili Tavsiye Kararı No. R(98)1'in hükümleri saklı kalmak üzere geçerlidir.

III. Arabuluculuğun tesekkülü

Devletler, medeni hukuk meselelerinde arabuluculuğu, kamu veya özel sektör vasıtasıyla, en uygun şekilde kurmakta ve teskilatlandırmakta serbesttirler. Arabuluculuk, mahkeme süreçlerinin içinde veya dışında gerçekleştirilebilir.

Taraflar arabuluculuktan yararlınsa bile, tarafların haklarının korunması için nihai teminatı teskil ettiği için yargı yoluna başvuru mümkün olmalıdır.

Devletler, arabuluculuk sistemini kurarken, süre sınırlamasına olan ihtiyaç ve böyle sürelerin etkileri ile, hızlı ve kolayca erisilebilir arabuluculuk süreçlerinin tesvik edilmesi arasında bir denge kurmalıdırlar.

Devletler, arabuluculuğu kurarken, (i) gereksiz gecikmelere ve (ii) arabuluculuğun bir geciktirme taktiği olarak kullanılmasına yol açmaktan kaçınmaya dikkat etmelidirler.

Arabuluculuk, özellikle, adli süreçlerin tek basına yetersiz kaldığı ve özellikle maliyetleri nedeniyle taraflar için daha az uygun olduğu durumlarda veya taraflar arasında diyaloğun veya temasların sürdürülmesine ihtiyaç duyulan durumlarda yararlı olabilir.

Devletler, tamamen veya kısmen ücretsiz arabuluculuk imkanı sunma veya özellikle taraflardan birinin menfaatlerinin özel koruma gerektirmesi halinde arabuluculuk için hukuki yardım sunma fırsatını gözden kaçırmamalıdırlar.

Arabuluculuğun maliyetleri olması halinde, bunlar makul ve sözkonusu meselenin önemi ve arabulucu tarafından yapılan isin miktarı ile orantılı olmalıdır.

IV. Arabuluculuk süreci

Devletler, ihtilafları arabulucuya havale etme anlaşımlarının hangilerinin, tarafların dava haklarını ne kadar kısıtlayacağını değerlendirmelidir.

Arabulucular, bağımsız ve tarafsız olarak hareket etmeli ve arabuluculuk süreci esnasında, "silahların esitliği" ilkesine uyulmasını temin etmelidirler. Arabulucunun, taraflara bir çözüm dayatma yetkisi yoktur.

Arabuluculuk sürecine ilişkin bilgiler gizlidir ve taraflarca kararlaştırılmadıkça veya iç hukuk izin vermedikçe, sonradan kullanılamaz.

Arabuluculuk süreçlerinde, taraflara, sözkonusu meseleleri ve ihtilafın diğer muhtemel çözümlerini düşünmelerine yetecek zaman verilmelidir.

V. Arabulucuların eğitimi ve sorumluluğu

Devletler, uluslararası meselelerle ilgilenen arabulucuları da içerecek şekilde arabulucuların seçimi, sorumlulukları, eğitimi ve yeterliliği ile ilgili uygun standartların kabul edilmesine yönelik tedbirler almalıdırlar.

VI. Arabuluculukta varılan anlaşmalar

Anlaşmanın konusunu, kapsamını ve sonuçlarını tespit etmek için, her arabuluculuk sürecinin sonunda, bir yazılı belge düzenlenmelidir ve bu belge düzenlendikten sonra ve imzalanmadan önce, taraflara, düşünceleri için, tarafların üzerinde anlaştığı sınırlı bir süre tanınmalıdır.

Arabulucular, varılan anlaşmaların etkilerini ve taraflardan birinin veya her ikisinin anlaşmayı uygulamaya koymak istemesi halinde atılması gereken adımları taraflara bildirmelidirler.

Böyle anlaşmalar, kamu düzenine aykırı olmamalıdır.

VII. Arabuluculuk ile ilgili bilgiler

Devletler, medeni hukuk ihtilafları olan kişilere ve halka, arabuluculuk konusunda genel bilgiler vermelidirler.

Devletler, medeni hukuk meselelerindeki arabuluculuk hakkında, diğer hususların yanı sıra, arabuluculuğun maliyetlerini ve etkililiğini içeren ayrıntılı bilgileri toplamalı ve yaymalıdırlar.

Fertlerin, telefon, yazıma veya e-posta gibi yollarla, arabuluculuk hakkında tarafsız tavsiye ve bilgiler alabileceği bir bölgesel ve/veya yerel merkezler ağını, ulusal hukuka ve teamüle uygun olarak kurmak için adımlar atılmalıdır.

Devletler, adaletin islemesi ile uğrasan profesyonellere, medeni hukuk meselelerinde arabuluculuk ile ilgili bilgiler vermelidirler.

VIII. Uluslararası hususlar

Devletler, uluslararası bir unsur içeren meselelerin çözümünde arabuluculuğun kullanılmasını teşvik edecek mekanizmaların kurulmasını desteklemelidirler.

23. Devletler, uluslararası arabuluculuğun kullanımını kolaylaştırmak amacıyla, medeni hukuk meselelerinde arabuluculuk ile ilgili mevcut kurumlar arasında işbirliğini teşvik etmelidirler.

B. Bu Tavsiye Kararı'nın takibinde, Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği arasında işbirliğini teşvik etmek ve özellikle, bu Tavsiye Kararı'nda bahsedilen konular ile ilgili olarak devletlerdeki kanunlara ve süreçlere ilişkin bilgileri bir internet sitesi vasıtasıyla yaymak için; ve Avrupa Birliği'ni, Avrupa Topluluğu seviyesinde kurallar hazırlanırken, bu Tavsiye Kararı'nın hükümlerini tamamlamaya veya güçlendirmeye veya burada yer alan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırıcı hükümler getirmeye teşvik etmek için, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne, bu Tavsiye Kararını, Avrupa Birliği'nin yetkili makamlarına iletmesi talimatını verir.